

Udvikling af strategier og systemer for uddannelses- og erhvervsvejledning

Ved brug af fælleseuropæiske referenceværktøjer

CEDEFOP
Det Europæiske Center for
Udvikling af Erhvervsuddannelse

Europe 123, GR-570 01 Thessaloniki (Pylea)
Postadresse: PO Box 22427, GR-551 02 Thessaloniki
Tlf. (30) 23 10 49 01 11, Fax (30) 23 10 49 00 20
E-mail: info@cedefop.eu.int
Hjemmeside: www.cedefop.eu.int
Interaktivt websted: www.trainingvillage.gr

Udvikling af strategier og systemer for uddannelses- og erhvervsvejledning

Ved brug af fælleseuropæiske referenceværktøjer

Udvikling af strategier og systemer for uddannelses- og erhvervsvejledning

Oversat fra engelsk

Originaltitel: **Improving lifelong guidance policies and systems**

Publikationen findes på Videnscenter for vejledning

Yderligere oplysninger om Den Europæiske Union fås på internettet via Europa-serveren (<http://europa.eu.int>).

Bibliografiske data findes bagerst i denne publikation.

Luxembourg:

Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer, 2005

ISBN 92-896-0402-6

©Det Europæiske Center for Udvikling af Erhvervsuddannelse, 2005

Eftertryk tilladt med kildeangivelse.

Designet af Colibri Ltd. – Grækenland

Trykt i Grækenland

Det **Europæiske Center for Udvikling af Erhvervsuddannelse** (Cedefop) er Den Europæiske Unions referencecenter for erhvervsuddannelse og faglig uddannelse. Vi leverer information og analyser om erhvervsuddannelse og uddannelsessystemer, politikker, forskning og praksis. Cedefop blev oprettet i 1975 ved Rådets forordning (EØF) nr. 337/75.

Udgivet af: Cedefop
Jennifer Wannan, John McCarthy
projektledere

Ansvarlige:
Johan van Rens, direktør
Stavros Stavrou, vicedirektør

Forord

Denne publikation er en introduktion til tre fælleseuropæiske referenceværktøjer for uddannelses- og erhvervsvejledning:

- Formål og principper for livslang vejledning
- Referencepunkter for kvalitetssikringssystemer for vejledningstilbud i Europa
- Nøglefaktorer for systemer for livslang vejledning.

Baggrunden for udviklingen af de tre værktøjer forklares, og der gives forslag til, hvordan man kan udvikle eksisterende vejledningsstrategier og -systemer på nationalt, regionalt og lokalt niveau samt ideer til tværnational erfaringsudveksling og vidensdeling på nationalt og europæisk niveau.

Indledning

På Det Europæiske Råds møde i Lissabon i 2000 satte EU's stats- og regeringschefer sig et mål for 2010, nemlig at Den Europæiske Union skal blive den mest konkurrencedygtige og dynamiske videnbaserede økonomi i verden, der kan skabe en holdbar økonomisk vækst med flere og bedre job og større social samhørighed. De erkendte, at uddannelses-, erhvervsuddannelses- og beskæftigelsesområdet er af stor betydning for at nå dette mål, særligt ved at fremme mulighederne for livslang læring for alle og gennem en modernisering af de eksisterende strategier, systemer og praksis.

Rådet (Uddannelse) og Kommissionen blev efterfølgende enige om at udarbejde en fælles-europæisk ramme som led i moderniseringsprocessen. Denne ramme blev udarbejdet i form af arbejdsprogrammet for uddannelse 2010¹, der består af tre indbyrdes forbundne mål: udvikling af systemer for livslang læring, implementering af fremtidige mål for uddannelsessystemerne og styrkelse af samarbejdet på erhvervsuddannelsesområdet. Det var en integreret del af alle tre mål at sikre alle europæiske borgere adgang til livslang vejledning.

Med henblik på at støtte den politiske udvikling inden for vejledning nedsatte Kommissionen i december 2002 en ekspertgruppe for livslang vejledning². Gruppens primære opgaver var at:

- udvikle en fælles forståelse for de grundlæggende begreber og principper bag vejledning
- se på kvaliteten i vejledningstilbuddene med henblik på at udarbejde fælles retningslinjer og kvalitetskriterier for godkendte vejledningstilbud og -produkter³.

Den fælles midtvejsrapport fra Rådet og Kommissionen i 2004: *Uddannelse 2010: Lissabonstrategiens succes afhænger af gennemførelsen af hastende reformer*⁴ forudsatte, at der udvikles fælleseuropæiske principper og referencer med henblik på at støtte den politiske udvikling på nationalt plan. I EU er uddannelsespolitik primært et nationalt anliggende. Derfor finder europæiske tiltag på dette område sted på et frivilligt samarbejdsgrundlag. Med henblik på i fællesskab at udvikle dette område og modernisere uddannelsespolitik, systemer og praksis bliver landene enige om fælles prioriteter og mål, udvikler fælleseuropæiske indikatorer, referencekriterier og referencepunkter og anvender tværnational vidensdeling i forhold til bedste praksis.

Som følge heraf udarbejdede ekspertgruppen for livslang vejledning følgende europæiske referenceværktøjer:

¹ Se: http://europa.eu.int/comm/education/policies/2010/doc/10_year_en.pdf

² Gruppen består af 25 udvalgte medlemmer fra uddannelses- og arbejdsministerier, europæiske arbejdsmarkedsparter, europæiske forbruger-, forældre- og ungdomsorganisationer og de europæiske organer (Cedefop, European Training Foundation) og internationale organer (International Association of Educational and Vocational Guidance), Organisationen for Økonomisk Samarbejde og Udvikling (OECD), World Association of Public Employment Services).

³ Disse opgaver afspejler behov, der blev fastlagt ved en gennemgang af politikker for karrierevejledning iværksat af OECD i 2001 og udvidet af Europa-Kommissionen til alle EU-lande i 2002-03, Stillet til rådighed af Cedefop og ETF. Se: http://www.trainingvillage.gr/etv/Projects_Networks/Guidance/Career_Guidance_survey/ og http://www.oecd.org/document/35/0,2340,en_2649_34511_1940323_1_1_1_37455,00.html

⁴ Se: http://europa.eu.int/comm/education/policies/2010/doc/jir_council_final.pdf

- Fælles formål og principper for livslang vejledning
- Fælles referencepunkter for kvalitetssikringssystemer for vejledningstilbud, navnlig set ud fra et borger-/forbrugerperspektiv
- Nøglefaktorer for systemer for livslang vejledning.

Disse værktøjer er beregnet til at hjælpe medlemsstaterne med at udvikle og modernisere deres strategier og systemer gennem en selvvrurdering og selvudvikling af eksisterende vejledningstilbud på nationalt, regionalt og lokalt niveau.

Behovet for at gennemføre reformer af eksisterende vejledningsstrategier, -systemer og -praksis i Europa blev understreget gennem en resolution vedtaget af Rådet (Uddannelse) i maj 2004⁵, hvori følgende blev bekræftet som områder for en prioriteret indsats: udvikling af kvalitetspræget vejledning for alle europæiske borgere, udvikling af bedre kvalitetssikringsmekanismer for og styrkelse af strukturer for udvikling af politik og systemer på nationalt og regionalt plan. Resolutionen opfordrede medlemsstaterne til at undersøge eksisterende nationale vejledningstilbud inden for uddannelses- og beskæftigelsessektoren i lyset af resultaterne af Kommissionens, OECD's og Verdensbankens undersøgelse af vejledningsstrategier. Referenceværktøjerne i denne folder kan være en hjælp for medlemsstaterne i denne proces.

Der blev for nylig (december 2004) udtrykt støtte til at anvende sådanne fælles referenceværktøjer i Maastricht-kommunikatet⁶ fra ministre fra 32 lande i Europa, de europæiske arbejdsmarkedsparter og Kommissionen. Kommunikatet fastsætter nye prioriteter og strategier for erhvervsuddannelse frem til udgangen af 2006. Vejledning indgår som et prioriteret område på nationalt plan, og medlemsstaterne opfordres til at "anvende fælles instrumenter, referencer og principper"⁷ til at støtte [...] vejledning gennem hele livet" og "øge de involverede parterers kendskab til disse instrumenter på nationalt, regionalt og lokalt plan".

Cedefop ønsker med denne folder at introducere de europæiske referenceværktøjer for vejledning for personer, der har ansvar for vejledningsstrategier, -systemer og praksis på nationalt, regionalt og lokalt plan, som referencekriterier for gennemgangen og udviklingen af eksisterende vejledningstilbud. Referenceværktøjerne er udarbejdet på et generelt niveau, så de får bred relevans på tværs af de 25 medlemsstater. De skal sættes ind i en sammenhæng, testes og udvikles. Alle berørte parter inden for vejledning – ministerier, arbejdsmarkedets parter, arbejdsformidlingsmyndigheder, serviceudbydere, vejledere, uddannelsesinstitutioner, brugere og forældre – spiller en vigtig rolle i denne sammenhæng og bør tage aktivt del i gennemgangen og udviklingen af strategier, systemer og praksis⁸ og i arbejdet med at teste, udvikle og sætte de fælleseuropæiske referenceværktøjer ind i en sammenhæng.

Møder, studiebesøg og tværnational vidensdeling mellem de berørte aktører på vejledningsområdet er enestående læringsmuligheder for at anvende disse værktøjer til at undersøge

⁵ Se: http://europa.eu.int/comm/education/policies/2010/doc/resolution2004_en.pdf

⁶ Se: http://europa.eu.int/comm/education/news/ip/docs/maastricht_com_en.pdf

⁷ Såsom dem, der er blevet udarbejdet af Europa-Kommissionens ekspertgruppe for livslang vejledning.

⁸ Anbefalet i Rådets resolution om livslang vejledning (2004). Se: http://europa.eu.int/comm/education/policies/2010/doc/resolution2004_da.pdf

eksisterende tilbud. Læringsaktiviteter kan tilrettelægges i overensstemmelse med ét af de tre temaer: vejledningstilbudsprincipper, referencepunkter for kvalitetssikring, nøglefaktorer for systemer for livslang vejledning. Værktøjerne er hver for sig forsynet med en tjekliste for at afdække:

- relativt stærke områder, der kan deles med andre ved at udbrede gode eksempler på politik eller praksis og skabe synergieffekt
- aspekter, der enten mangler, eller som er svage og kræver at blive styrket eller udviklet
- temaer eller aspekter, hvor et samarbejde på EU-plan kunne være nyttigt.

Det er vigtigt at tage højde for alle de forskellige berørte aktørers perspektiver. Der henvises til Bilag 1 i denne folder for forslag til, hvordan man kan anvende de fælleseuropæiske referenceværktøjer i forbindelse med studiebesøg og aktiviteter for tværnational vidensdeling.

Cedefop spiller en aktiv rolle i ekspertgruppen for livslang vejledning ved at foretage forskning og analyser, iværksætte undersøgelser og udbrede arbejdsgruppens resultater via publikationer og elektroniske medier såsom Cedefop's websider og virtuelle websted for vejledning.

Der er mulighed for at udveksle synspunkter og erfaringer omkring brugen af referenceværktøjerne under studiebesøg og aktiviteter for tværnational vidensdeling via diskussionsforummet på Cedefop's virtuelle websted for livslang vejledning:
http://communities.trainingvillage.gr/lifelong_guidance.

Jennifer Wannan (jwa@cedefop.eu.int)
John McCarthy (jmc@cedefop.eu.int)
projektledere

Stavros Stavrou
vicedirektør

Indholdsfortegnelse

Forord	5
Indledning	6
1. del. Indledning	11
2. del. Fælles formål og principper for livslang vejledning	12
2.1. Formål	12
2.2. Hvad betyder livslang vejledning?	12
2.3. Mål	13
2.4. Principper for livslang vejledning	13
2.4.1. Borgerne i centrum	13
2.4.2. Sætte borgerne i stand til...	13
2.4.3. Forbedre adgangen for borgerne	14
2.4.4. Kvalitetssikring af tilbud til borgerne	14
2.5. EU's politiske mål, som livslang vejledning bidrager til	14
2.6. Vejledende tjekliste med spørgsmål til støtte af tværnational vidensdeling om fælleseuropæiske principper for vejledningstilbud	15
3. del. Nogle fælles referencepunkter for kvalitetssikringssystemer for vejledningstilbud i Europa	18
3.1. Borger- og brugerinddragelse	18
3.2. Vejlederkompetence	18
3.3. Serviceforbedring	19
3.4. Sammenhæng	19
3.5. Dækning af sektorer	19
3.6. Vejledende tjekliste med spørgsmål til støtte af tværnational vidensdeling om fælleseuropæiske referencepunkter for kvalitetssikringssystemer for vejledningstilbud i Europa	20
4. del. Nøglefaktorer for systemer for livslang vejledning i europæiske lande	23
4.1. Borgercentrerede faktorer	23
4.2. Politikudviklingsfaktorer	24
4.3. Systemkoordineringsfaktorer	24
4.4. Målretning af universelle tilbud	25
4.5. Ajourføring af faktorer	25
4.6. Internationale faktorer	26
4.7. Vejledende tjekliste med spørgsmål til støtte af tværnational vidensdeling om fælleseuropæiske systemer for livslang vejledning i Europa	26

Bilag 1. Yderligere forslag til, hvordan man kan anvende referenceværktøjerne til at undersøge eksisterende vejledningstilbud	29
I. Identifikation af relativt stærke områder	29
II. Identifikation af mangler og svagheder	29
III. Identifikation af potentielle områder for samarbejde på EU-plan	30
IV. Udvikling af værktøjerne	30
 Bilag 2. Et udvalg af eksisterende tilgængelige europæiske ressourcer til støtte af tværnational vidensdeling og erfaringsudveksling inden for livslang vejledning	 31
I. Studiebesøg	31
II. Databaser og diskussionsfora	31

1. DEL

Indledning

Denne folder indeholder tre sæt fælleseuropæiske instrumenter til at undersøge tilbud for livslang vejledning på nationalt, regionalt og lokalt plan, og der gives forslag til, hvordan de kan bruges i forbindelse med studiebesøg og aktiviteter for tværnational vidensdeling. De kan komme til at spille en vigtig rolle for de ansvarlige embedsmænd og afdelingsledere i forbindelse med komparative analyser under Cedefop's studiebesøg og for vejledere i forbindelse med udvekslingsbesøg og udenlandsophold støttet af Leonardo da Vinci-programmet. Instrumenterne er udarbejdet af Europa-Kommissionens ekspertgruppe for livslang vejledning som en del af arbejdsprogrammet for uddannelse 2010 og skal bruges til selvudvikling og tværnational vidensdeling af vejledningssystemer og -tilbud.

Disse fælles referenceværktøjer findes i *Håndbog om vejledningspolitik for beslutningstagere*⁹, en publikation, der er udgivet af OECD i samarbejde med EU på engelsk, fransk, tysk og spansk. Håndbogen kommer med forslag til, hvordan man kan udvikle vejledningen for unge og voksne, samt til en bredere adgang til vejledningstilbud og til en styrkelse af systemernes udvikling. Håndbogen indeholder en række politiske værktøjer og gode politiske eksempler til at opfylde de nationale, regionale og lokale behov på tværs af uddannelses- og beskæftigelsessektoren.

Andre resultater af det arbejde, Kommissionens ekspertgruppe for livslang vejledning har udført, kan fås på Cedefop's websider for vejledning:

http://www.trainingvillage.gr/etv/Projects_Networks/Guidance/

Websiderne indeholder også oplysninger om relaterede EU-politiske udviklinger og programmer: resultaterne fra landeundersøgelserne om vejledningspolitiske strategier foretaget af OECD, Cedefop og ETF og dokumentation fra tidligere internationale arrangementer om vejledning og oplysninger om kommende arrangementer. Fra hjemmesiden er der et link til Cedefop's videnstyringssystem, eKnowVet-databasen, hvor brugerne kan søge på og hente data fra samtlige nationale undersøgelser om vejledningspolitiske strategier ud fra tema eller ud fra en udvalgt gruppe af de 29 europæiske lande, der deltog i undersøgelserne. Der er også links til websteder med yderligere oplysninger om undersøgelserne. Et område med eksempler på interessant politik og praksis er under udarbejdelse.

⁹ Papirversionen af håndbogen kan bestilles på: http://publications.eu.int/others/sales_agents_en.html eller på

http://oecdpublications.gfi-nb.com/isroot/OECDBookShop/Static_html/ab_8.htm

Overblik/resuméer af teksten kan downloades på flere sprog fra

http://www.oecd.org/document/35/0,2340,en_2649_34511_1940323_1_1_1_37455,00.html

2. DEL

Fælles formål og principper for livslang vejledning

2.1. Formål

Dette dokument introducerer et sæt fælles mål og principper for livslang vejledning udarbejdet som en del af Den Europæiske Unions arbejdsprogram "Uddannelse 2010". Principperne beskriver de betingelser for vejledningstilbud, som borgerne bør forvente, når de benytter disse tilbud. De er udarbejdet af arbejdsgruppe G for opfølgning på programmet i samarbejde med Europa-Kommissionens ekspertgruppe for livslang vejledning. Udarbejdelsen af fælles mål og principper for livslang vejledning på EU-niveau til støtte for udvikling af politik og systemer på nationalt plan blev anbefalet i en fælles rapport om uddannelse 2010 fra Rådet (Uddannelse/Ungdom) og Europa-Kommissionen (2004) til forelæggelse for Det Europæiske Råd og er indført i Rådets resolution (Uddannelse/Ungdom) fra maj 2004 om styrkelse af strategier, systemer og praksis inden for livslang vejledning i Europa. Resolutionen prioriterer, at den enkelte sættes i centrum i forhold til sådanne vejledningstilbud, og at der er behov for at (a) sætte ny fokus på vejledningstilbud, så den enkelte kan tilrettelægge eget karriere- og læringsforløb, (b) øge adgangen til vejledningstilbud og (c) forbedre kvaliteten af vejledningstilbuddene. Nedenstående principper for vejledningstilbud er grupperet efter disse prioriteter. De er tænkt som et selvudviklingsværktøj til vejledningstilbud på nationalt, regionalt og lokalt plan.

2.2. Hvad betyder livslang vejledning?

Vejledning dækker over en række aktiviteter¹⁰, som sætter borgere i alle aldre i stand til på et hvilket som helst tidspunkt i deres liv (livslangt) at gøre sig deres evner, kompetencer og interesser bevidst, at træffe meningsfulde beslutninger vedrørende uddannelse og beskæftigelse og at tilrettelægge deres individuelle livsforløb med hensyn til læring, arbejde og andre omstændigheder, hvor man tilegner sig og/eller bruger disse evner og kompetencer (livsbredt). Vejledning ydes i forskelligt regi: uddannelse, beskæftigelse, i samfundet og privat.

¹⁰ Sådanne aktiviteter omfatter bl.a. oplysning og rådgivning, konsulentarbejde, kompetencevurdering, mentorordninger, advocacy samt undervisning i beslutningstagning og karriereplanlægning. Da der i medlemsstaterne anvendes mange forskellige udtryk for tilbud om aktiviteter af denne art, bl.a. uddannelses-, erhvervsuddannelses- og karrierevejlednings-, vejlednings- og rådgivnings- samt jobvejledningsområdet osv., anvendes udtrykket "vejledning" i denne tekst om et hvilket som helst tilbud af denne art eller dem alle, og medlemsstaterne bør opfatte udtrykket som en betegnelse for det eller de pågældende tilbud i deres eget land. Definitionen af vejledning er den, der blev vedtaget i Rådets resolution om styrkelse af politikker, systemer og praksis inden for livslang vejledning i Europa (maj, 2004).

2.3. Mål

Målet med vejledning er at:

- sætte **borgerne** i stand til at tilrettelægge og planlægge deres eget lærings- og arbejdsforløb i overensstemmelse med deres mål for livet, hvor deres kompetencer og interesser sættes i forhold til uddannelses- og arbejdsmarkedsmulighederne og til selvstændig virksomhed, som således kan bidrage til den personlige tilfredsstillelse
- hjælpe **uddannelsesinstitutionerne** med at få motiverede elever, studerende og praktikanter, der tager ansvar for deres egen læring og sætter sig personlige mål for succes
- hjælpe **virksomheder og organisationer** med at få motiveret, beskæftigelsesegnet og omstillingsparat personale, der er i stand til at vurdere og drage fordel af læringsmulighederne både på og uden for arbejdspladsen
- give **beslutningstagerne** vigtige redskaber til at gennemføre en lang række politiske mål¹¹
- yde støtte til lokale, regionale, nationale og europæiske **økonomier** gennem udvikling af arbejdsstyrken og omstilling til de skiftende økonomiske krav og sociale omstændigheder
- hjælpe med udviklingen i **samfundet**, hvor borgerne aktivt tager del i deres sociale, demokratiske og bæredygtige udvikling.

2.4. Principper for livslang vejledning

Følgende principper ligger til grund for vejledning:

2.4.1. Borgerne i centrum

- **selvstændighed:** den givne vejledning respekterer borgerens/brugerens ret til frit at kunne vælge karriere og personlig udvikling
- **upartiskhed:** den givne vejledning retter sig alene mod borgerens interesser, den er ikke påvirket af udbyderen, institutionelle og finansieringsmæssige interesser, og den indeholder ingen forskelsbehandling på grundlag af køn, alder, etnisk oprindelse, sociale lag, kvalifikationer, evner osv.
- **fortrolighed:** borgerne har ret til en fortrolig behandling af de personlige oplysninger, de giver i forbindelse med vejledningsprocessen
- **ligebehandling:** den givne vejledning promoverer ligebehandling for læring og arbejde for alle borgere
- **helhedsorienteret tilgang:** der lægges vægt på den personlige, sociale, kulturelle og økonomiske sammenhæng for en borgers beslutningstagning i vejledningsprocessen.

2.4.2. Sætte borgerne i stand til...

- **empowerment:** vejledningen hjælper borgerne til selv at kunne planlægge og tilrettelægge deres læringsforløb og arbejdsliv og overgangene mellem disse
- **aktiv inddragelse:** vejledning er et samarbejde mellem borgeren og udbyderen og andre vigtige aktører såsom lærere, virksomheder, familiemedlemmer og fællesskabsinteresser, og den er baseret på borgerens aktive inddragelse.

¹¹ Se afsnit 4 nedenfor.

2.4.3. Forbedre adgangen for borgerne

- **gennemsigtighed:** borgeren får med det samme et tydeligt indtryk af vejledningstilbuddene
- **venlighed og empati:** vejledningspersonalet tilbyder borgerne en imødekommende atmosfære
- **kontinuitet:** vejledningen støtter borgerne gennem rækken af arbejds-, samfundsmæssige- og personlige overgange, de gennemgår og/eller støder på
- **adgang:** alle borgere har ret til at få adgang til vejledningstilbud¹² på alle stadier i livet
- **tilgængelighed:** vejledningen er tilgængelig, fleksibel og brugervenlig. Den kan foregå ansigt til ansigt, pr. telefon, e-mail, som serviceydelse, og den er tilgængelig på de tidspunkter og steder, der passer til borgerens behov
- **respons:** vejledningen ydes på en lang række forskellige måder for at leve op til borgernes forskellige behov.

2.4.4. Kvalitetssikring af tilbud til borgerne

- **passende vejledningsmetoder:** de anvendte vejledningsmetoder har et passende teoretisk og/eller videnskabeligt empirisk grundlag, så de er velegnede til formålet
- **løbende udvikling:** vejledningstilbuddene bliver hele tiden videreudviklet ved hjælp af regelmæssig feedback fra borgerne og giver personalet mulighed for løbende at blive uddannet
- **klageadgang:** borgerne har ret til at klage gennem en formel procedure, hvis de anser den modtagne vejledning for at være utilfredsstillende
- **kompetent personale:** vejledningspersonalet har nationalt godkendte kompetencer til at kortlægge og tackle borgerens behov og til i givet fald at henvise borgerne til mere velegnede tilbud.

2.5. EU's politiske mål, som livslang vejledning bidrager til

Livslang vejledning hjælper de europæiske beslutningstagere med at opfylde adskillige fælles politiske mål:

- **effektivitet i investeringerne i uddannelse:** øge andelen af borgere, der følger og afslutter et uddannelsesforløb gennem en bedre matchning af den enkeltes interesser og evner med læringsmulighederne
- **et effektivt arbejdsmarked:** forbedre arbejdsresultaterne og motivationen, jobbevarelsesraten, mindske tidsforbruget ved jobsøgning og tiden som arbejdsløs gennem en bedre matchning af den enkeltes kompetencer og interesser med arbejds- og karriereudviklingsmulighederne, gennem en øget opmærksomhed omkring nuværende og fremtidige beskæftigelses- og læringsmuligheder og gennem geografisk og erhvervsmæssig mobilitet

¹²Den Europæiske Socialpakt (revideret i 1996), artikel 9 – Retten til erhvervsvejledning.

”For at sikre en effektiv udøvelse af retten til erhvervsvejledning forpligter de kontraherende parter sig til i fornødent omfang at tilvejebringe eller fremme en vejledningstjeneste, som kan bistå alle, herunder erhvervshæmmede, med at løse de problemer, der er forbundet med valg af erhverv og erhvervsmæssig fremgang, under behørig hensynstagen til den enkeltes forudsætninger og til forholdet mellem disse og de erhvervsmæssige muligheder. Denne bistand bør være vederlagsfri både for unge mennesker, herunder skolebørn, og for voksne.”

- **livslang læring:** fremme den personlige udvikling og beskæftigelsesegnethed hos alle borgere gennem kontinuerligt engagement i uddannelse, hjælpe dem med at finde vej gennem de stadigt mere forskelligartede, men indbyrdes forbundne, læringsforløb, identificere de færdigheder, der kan overføres, og validere ikke-formel og uformel læring
- **social inddragelse:** bistå den uddannelsesmæssige-, sociale og økonomiske integration og reintegration af alle borgere og grupper, herunder tredjelandsstatsborgere, navnlig dem, der har svært ved at få adgang til og forstå oplysninger om læring og arbejde, hvilket fører til social inddragelse, aktivt medborgerskab og til et fald i langtidsledigheden og fattigdomscyklusser
- **social lighed:** hjælpe borgerne med at tackle hindringer mht. køn, etnisk oprindelse, alder, handicap, socialgruppe og institutioner for læring og arbejde
- **økonomisk udvikling:** støtte en højere beskæftigelsesrate og tilpasse udviklingen af arbejdsstyrken til den videnbaserede økonomi og det videnbaserede samfund.

2.6. Vejledende tjekliste med spørgsmål til støtte af tværnational vidensdeling om fælleseuropæiske principper for vejledningstilbud

Vejledning til tjeklisten

Denne tjekliste indeholder eksempler på spørgsmål, der kan bruges som vejledning til dine tanker om, hvordan de fælleseuropæiske mål og principper for vejledningstilbud står i forhold til vejledningstilbuddene i dit eget land. Tjeklisten er beregnet til at hjælpe dig med at identificere og sammenfatte: (i) styrkerne ved og de udfordringer, dit land står over for mht. vejledningstilbud i forhold til de fælleseuropæiske mål og principper, (ii) dine idéer til det fremtidige EU-samarbejde med hensyn til at dele disse styrker og udfordringer og (iii) dine eventuelle forslag til udvikling af andre fælleseuropæiske referenceværktøjer til vejledning.

Spørgsmål om principper vedrørende borgerens/brugerens placering i centrum (selvstændighed, upartiskhed, fortrolighed, ligebehandling, helhedsorienteret tilgang)

- (a) Findes alle disse principper for vejledningstilbud i praksis i dit land?
- (b) Forklarer vejledningstjenesterne disse principper nærmere for brugerne? Hvordan ved brugerne, at sådanne principper finder anvendelse?
- (c) Hvordan fungerer disse principper i praksis (f.eks. ved at vejlederne uddannes i at inddrage sådanne principper i deres arbejdspraksis osv.)?
- (d) Hvordan overvåges disse princippers funktionsdygtighed, hvis der findes en sådan overvågning?
- (e) Mangler der nogle væsentlige brugercentrerede principper på listen, som bør tilføjes?
- (f) Bør nogle af principperne fjernes fra listen og i så fald hvorfor?

Spørgsmål om principper for at sætte borgerne i stand til... (empowerment, aktiv inddragelse)

- (a) Er brugernes empowerment et erklæret mål for vejledningstilbuddene, eller er det underforstået?
- (b) Er der en tendens til, at brugerne behandles som aktive samarbejdspartnere, når de formulerer deres karrieremål og -planer, eller mere som passive modtagere af vejledningstjenesternes viden/rådgivning/bistand?
- (c) I hvilken udstrækning arbejder vejledningstjenesterne sammen med vigtige aktører for brugernes liv, og hvor aktivt inddrages brugerne i denne proces (f.eks. ved at arrangere møder mellem brugeren og de personer, der ligger inde med den relevante rådgivning og oplysning, der opfylder brugernes behov)?
- (d) Hvordan overvåges disse to princippers funktionsdygtighed, hvis der findes en sådan overvågning?
- (e) Mangler der nogle væsentlige principper om brugerkompetencer på listen, som bør tilføjes?
- (f) Bør nogle af disse principper fjernes fra listen og i så fald hvorfor?

Spørgsmål om principper for bedre adgang for borgerne til vejledningstjenesterne (gennemsigtighed, empati, kontinuitet, tilgængelighed, respons)

- (a) Findes alle disse principper for vejledningstilbud i praksis i dit land?
- (b) Forklarer vejledningstjenesterne disse principper nærmere for brugerne? Hvordan ved brugerne, at sådanne principper finder anvendelse?
- (c) Hvordan fungerer disse principper i praksis (f.eks. ved at tilbudsledere regelmæssigt undersøger eksisterende tilbud/praksis og tilpasser tilbud/praksis efter behov)?
- (d) Hvordan overvåges disse princippers funktionsdygtighed eksternt, hvis der findes en sådan overvågning?
- (e) Mangler der nogle væsentlige principper om brugeradgang på listen, som bør tilføjes?
- (f) Bør nogle af principperne fjernes fra listen og i så fald hvorfor?

Spørgsmål om principper for kvalitetssikring af vejledningstilbud (hensigtsmæssige metoder, løbende udvikling, klageadgang, personalekompetence)

- (a) Findes alle disse principper for vejledningstilbud i praksis i dit land?
- (b) Forklarer vejledningstjenesterne disse principper nærmere for brugerne? Hvordan ved brugerne, at sådanne principper finder anvendelse?
- (c) Hvordan fungerer disse principper i praksis (f.eks. gennem regelmæssige brugerundersøgelser, hvorefter der følges op resultaterne af disse)?
- (d) Hvordan overvåges disse princippers funktionsdygtighed eksternt, hvis der findes en sådan overvågning?
- (e) Mangler der nogle væsentlige kvalitetssikringsprincipper på listen, som bør tilføjes?
- (f) Bør nogle af principperne fjernes fra listen og i så fald hvorfor?

Generelle spørgsmål

- (a) I hvilken udstrækning er den definition af livslang vejledning, som præsenteres i målene og principperne, afspejlet i vejledningstilbuddene i dit land?
- (b) I hvilken udstrækning er målsætningerne og de politiske mål for vejledning, der er beskrevet i det fælles værktøj, afspejlet i målsætningerne i dit land?
- (c) Giv et resumé af styrkerne ved vejledningstilbuddene i dit land i forhold de fælles-europæiske vejledningsprincipper.
- (d) Giv et resumé af områderne for udvikling af vejledningstilbud i dit land i lyset af dine svar på spørgsmålene vedrørende de fælles principper.
- (e) Hvilke af disse områder ville, hvis nogen, kunne drage fordel af et samarbejde på EU-plan?
- (f) Hvilke andre fælleseuropæiske referenceværktøjer, hvis nogen, mener du bør udarbejdes til at støtte vejledningsstrategier, -systemer og -praksis på nationalt, regionalt og lokalt plan, og hvorfor?

3. DEL

Nogle fælles referencepunkter for kvalitetssikringssystemer for vejledningstilbud i Europa

De fem sæt nedenfor beskrevne referencepunkter er primært baseret på resultaterne fra en undersøgelse om kvalitetssikringssystemer for livslang vejledning i Europa, der blev foretaget af Cedefop i 2003-04 på initiativ af Kommissionens ekspertgruppe for livslang vejledning. Udkastet til referencepunkter skal ses som et første skridt i retning af en fælles ramme for kvalitet i vejledningstilbud og -produkter i Europa. En sådan ramme kan bruges som et tværfagligt vurderingsredskab til kvalitetssikringssystemerne for vejledning. De kan i deres nuværende form bruges til selv vurdering og selvudvikling af kvalitetssikringssystemer for vejledningstilbud og -produkter inden for samme sektor og på tværs af sektorerne på nationalt, regionalt og lokalt plan.

3.1. Borger- og brugerinddragelse

Kvalitetssikringssystemer for karrierevejledning bør:

- indeholde oplysninger til brugerne om deres rettigheder (f.eks. gennem brugerchartre) og tage hensyn til nationale og europæiske forbrugerorganisationers arbejde i forbindelse med forbrugerbeskyttelse og klager
- sikre, at den enkelte bruger regelmæssigt høres omkring vedkommendes tilfredshed og erfaring med tilbuddet
- kræve, at serviceudbydere systematisk bruger resultaterne fra sådanne høringer
- inddrage brugeren i udarbejdelsen, tilrettelæggelsen og evalueringen af vejledningstilbud og -produkter.

3.2. Vejlederkompetence

Kvalitetssikringssystemer for karrierevejledning bør:

- kræve, at vejlederne har de fornødne kompetencer til at udføre de vejledningsopgaver, de bliver pålagt
- kræve, at vejlederne er i besiddelse af eller arbejder hen imod kvalifikationer, der sikrer, at de har de fornødne kompetencer til at påtage sig de nødvendige vejledningsopgaver
- omfatte overvågning eller evaluering af vejledernes arbejde, for så vidt angår resultaterne af de vejledningsinterventioner, de forventes at levere
- kræve løbende faglig udvikling og serviceforbedring
- omfatte alle relevante vejlederforeninger i udarbejdelsen af kvalitetsstandarder og kvalitetssikringsprocedurer.

3.3. Serviceforbedring

Kvalitetssikringssystemer for karrierevejledning bør:

- indeholde klart definerede servicestandarder¹³, en form for overvågning af, om en tjeneste lever op til disse standarder, og i mangel heraf en procedure, der skal følges for at få dem bragt op på niveau
- omfatte en form for overvågning og vurdering af, hvorvidt de iværksatte tiltag til at udvikle tilbud og oplysninger rent faktisk udmunder i de fastsatte standarder og medfører en løbende udvikling
- omfatte en form for sondring mellem og overvågning af vejledningstilbuddene i forhold til de forskellige målgruppers behov
- kræve, at tjenesterne arbejder sammen med og sikrer støtte til grupper og organer, der tilbyder uformel vejledning (såsom forældre, frivillige organisationer eller organer for fritidsaktiviteter)
- sikre, at det anvendte vejledningsmateriale (f.eks. evalueringsværktøjer) opfylder de tekniske krav til kvalitetssikring.

3.4. Sammenhæng

Kvalitetssikringssystemer for karrierevejledning bør:

- indeholde links til fremme af effektive arbejdsrelationer internt i og på tværs af ministerier med ansvar for kvalitetssikring inden for vejledning
- sikre, at der ikke er nogen konflikt mellem de forskellige kvalitetssikringssystemer, der anvendes i forskellige vejledningssektorer, eller i forhold til forskellige målgrupper
- omfatte metoder til overvågning af anvendelsen og nyttigheden af relationerne mellem vejledningscentre.

3.5. Dækning af sektorer

Kvalitetssikringssystemer for karrierevejledning bør indeholde retningslinjer for de vejledningsaktiviteter, der varetages af private centre, arbejdsgivere, fagforeninger og andre ikke-statslige udbydere.

¹³ Servicestandarder bør gælde både for direkte tilbud til brugerne og for oplysninger (hvad enten disse oplysninger fås på tryk, via IKT eller i et andet format), der gives til brugerne.

3.6. Vejledende tjekliste med spørgsmål til støtte af tværnational vidensdeling om fælleseuropæiske referencepunkter for kvalitetssikringssystemer for vejledningstilbud i Europa

Vejledning til tjeklisten

Denne tjekliste indeholder eksempler på spørgsmål, der kan bruges som vejledning til dine tanker om, hvordan de fælleseuropæiske kvalitetssikringsreferencepunkter for vejledningstilbud i Europa står i forhold til vejledningstilbuddene i dit eget land. Tjeklisten er beregnet til at hjælpe dig med at identificere og sammenfatte: (i) styrkerne ved og de udfordringer, dit land står over for mht. vejledningstilbud i forhold til kvalitetssikringsreferencerne, (ii) dine idéer til det fremtidige EU-samarbejde med hensyn til at dele disse styrker og udfordringer og (iii) dine eventuelle forslag til udvikling af andre fælleseuropæiske referenceværktøjer til vejledning.

Spørgsmål om referencepunkter for kvalitetssikringssystemer vedrørende borger-/brugerinddragelse (brugerrettigheder, høring om tilfredshed, følge op på høringsresultater, inddragelse i udarbejdelse, tilrettelæggelse og evaluering af tilbud)

- (a) Findes alle disse referencepunkter for vejledningstilbud i praksis i dit land?
- (b) Hvordan fungerer disse referencepunkter i praksis (f.eks. brugerrettighedserklæringer, regelmæssige kundetilfredshedsundersøgelser og opfølgende tiltag afhængigt af resultaterne osv.)?
- (c) Hvordan overvåges og afrapporteres disse referencepunkters funktionsdygtighed, hvis sådanne systemer findes?
- (d) Mangler der nogen væsentlig brugercentreret inddragelse i kvalitetssikring for vejledning på listen, som bør tilføjes?
- (e) Bør nogle af disse referencepunkter for kvalitetssikringssystemerne fjernes fra listen og i så fald hvorfor?

Spørgsmål om referencepunkter for kvalitetssikringssystemer vedrørende vejlederkompetence (jobkrav, kvalifikationskrav, overvågning af vejledernes arbejde, faglige udviklingskrav for arbejdsgivere, faglige foreningers inddragelse)

- (a) Findes alle disse referencepunkter for vejledningstilbud i praksis i dit land?
- (b) Hvordan fungerer disse referencepunkter i praksis (f.eks. job- og kvalifikationskrav, intern og ekstern evaluering af vejledernes arbejde osv.)?
- (c) Hvordan overvåges og afrapporteres disse referencepunkters funktionsdygtighed, hvis sådanne systemer findes?
- (d) Mangler der nogle væsentlige kvalitetssikringskompetencereferencer på listen, som bør tilføjes?
- (e) Bør nogle af disse referencepunkter for kvalitetssikringssystemerne fjernes fra listen og i så fald hvorfor?

Spørgsmål om referencepunkter for kvalitetssikringssystemer vedrørende serviceforbedring (overholdelse af standarder, evaluering af forsøg på at opfylde standarder, overvågning af målrettede tilbud, arbejde sammen med og gennem andre aktører/grupper tæt på målgrupper, tekniske krav til kvalitetssikring for vejledningssystemer)

- (a) Findes alle disse referencepunkter for vejledningstilbud i praksis i dit land?
- (b) Hvordan fungerer disse referencepunkter i praksis (f.eks. definerede nationale kvalitetssikringsservicestandarder for vejledningssystemer osv.)?
- (c) Hvordan overvåges og afrapporteres disse referencepunkters funktionsdygtighed, hvis sådanne systemer findes?
- (d) Mangler der væsentlige dimensioner for serviceforbedring på listen, for så vidt angår kvalitetssikring for vejledningssystemer, som bør tilføjes?
- (e) Bør nogle af disse referencepunkter for kvalitetssikringssystemer fjernes fra listen og i så fald hvorfor?

Spørgsmål om referencepunkter for kvalitetssikringssystemer vedrørende partnerskaber på tværs af sektorer (samarbejde mellem forskellige ministerier, sammenhæng mellem kvalitetssikringssystemer i forskellige sektorer og for forskellige målgrupper med overvågning af forholdet mellem serviceudbydere i forskellige sektorer)

- (a) Findes alle disse referencepunkter for vejledningstilbud i praksis i dit land?
- (b) Hvordan fungerer disse referencepunkter i praksis (f.eks. formelle kvalitetssikringsaftaler mellem ministerier, regelmæssige høringer mellem sektorledere, vejledere osv.)?
- (c) Hvordan overvåges og afrapporteres disse referencepunkters funktionsdygtighed, hvis sådanne systemer findes?
- (d) Mangler der væsentlige partnerskabsdimensioner på tværs af sektorer på listen, for så vidt angår kvalitetssikring for vejledning, som bør tilføjes?
- (e) Bør nogle af disse referencepunkter for kvalitetssikringssystemer fjernes fra listen og i så fald hvorfor?

Spørgsmål om referencepunkter for kvalitetssikringssystemer for ikke-statslige vejledningstilbud (private organer, arbejdsgivere, fagforeninger, frivillige grupper osv.)

- (a) Findes der kvalitetssikringssystemer for vejledning i den ikke-statslige sektor?
- (b) Hvordan fungerer de i så fald i praksis (ministerielle retningslinjer/standarder, register over serviceudbydere, officiel anerkendelse/branding)?
- (c) Hvordan overvåges og afrapporteres disse kvalitetssikringssystemers funktionsdygtighed, hvis sådanne systemer findes?
- (d) Mangler der væsentlige ikke-statslige sektordimensioner på listen, for så vidt angår kvalitetssikring for vejledning, som bør tilføjes?
- (e) Bør dette referencepunkt for kvalitetssikringssystemer fjernes fra listen, og i så fald hvorfor?

Generelle spørgsmål

- (a) Giv et resumé af styrkerne ved vejledningstilbuddene i dit land i forhold de fælles-europæiske referencepunkter for kvalitetssikring for vejledning.
- (b) Giv et resumé af områderne for udvikling af vejledningsstrategier, -systemer og -tilbud i dit land i lyset af dine svar på spørgsmålene om de fælles referencepunkter.
- (c) Hvilke af disse områder ville, hvis nogen, kunne drage fordel af et samarbejde på EU-plan?
- (d) Hvilke andre fælleseuropæiske referenceværktøjer, hvis nogen, mener du bør udarbejdes til at støtte vejledningsstrategier, -systemer og -praksis på nationalt, regionalt og lokalt plan, og hvorfor?

4. DEL

Nøglefaktorer for systemer for livslang vejledning i europæiske lande

Dette er tænkt som en tjekliste for national revidering af vejledningssystemer som led i en politisk ramme for livslang læring og i implementeringen af Rådets resolution om livslang vejledning (2004), der kan anvendes af beslutningstagerne i fællesskab med andre relevante involverede parter. Det er en ideel model for livslang vejledning, der kan bruges til at vurdere elementerne i de eksisterende nationale vejledningssystemer. Tjeklisten skal anvendes sammen med de fælleseuropæiske mål og principper for livslang vejledning og de fælleseuropæiske referencepunkter for kvalitetssikring for vejledning.

4.1. Borgercentrerede faktorer

- Alle borgere har **adgang** til livslang vejledning hele livet igennem på tidspunkter, på steder og i former, der svarer til deres behov.
- Borgerne får mulighed for at **lære, hvordan** man træffer meningsfulde uddannelses- og karrierevalg, og hvordan man tilrettelægger egen læring og karriere, så de kan gøre fremskridt gennem forskellige læringsmuligheder og karriereløb¹⁴.
- Der findes **ordninger**, der gør det muligt for borgerne at investere effektivt i og nyde godt af livslange læringsmuligheder, at identificere kompetencer erhvervet fra ikke-formelle og uformelle rammer og at udvikle andre kompetencer.
- Borgernes deltagelse i vejledning øges gennem anvendelse af **principper** for livslang vejledning som dem, der er fastsat i 2. del.
- Borgernes **rettigheder** til vejledning er klart definerede.
- **Borgerne henvises** efter behov til anden vejledningsbistand inden for og på tværs af sektorer og nationale grænser.
- **Løbende udvikling** af vejledningstilbud, af karriereoplysning og af vejledningsværktøjer og -produkter fremmes gennem anvendelse af kvalitetssikringsordninger såsom dem, der er fastsat i 3. del, hvor borgeren/brugeren spiller en central rolle.

¹⁴ Ved "karriere" menes forløb i livet, hvor kompetencer erhverves og/eller anvendes. Termen dækker over både formelle livsbrede erfaringer (uddannelse, arbejde) og uformelle (hjemme, i samfundet).

4.2. Politikudviklingsfaktorer

- Livslang læring og udvikling af beskæftigelsesegnethed er de **styrende principper** og rammer for udviklingen af strategier, systemer og praksis for livslang vejledning.
- Strategier og programmer for livslang vejledning er en integreret del af den nationale og fælleseuropæiske udvikling af sociale og økonomiske politikker og programmer. Herunder hører politikker og programmer inden for **uddannelse og beskæftigelse**, social inklusion, ligestilling mellem kønnene, udvikling af menneskelige ressourcer, udvikling af regioner og landdistrikter og forbedring af leve- og arbejdsvilkårene.
- Vejledningsstrategier og programmer for vejledning udarbejdes på en **koordineret** måde på tværs af uddannelses-, beskæftigelses- og samfundssektorerne inden for rammerne af livslang læring og aktiv beskæftigelsesegnethed.
- Roller og ansvarsområder for alle, der beskæftiger sig med strategier, systemer og programmer for livslang vejledning, er klart **definerede**.
- Strategier og programmer for livslang vejledning formuleres og gennemføres gennem de **berørte parter inddragelse** i ordninger såsom nationale vejledningsfora. De relevante interesserede parter omfatter ministerier, brugere, arbejdsmarkedets parter, serviceudbydere, arbejdsformidlingsmyndigheder, uddannelsesinstitutioner, vejledere, forældre og unge.
- Strategier og programmer for livslang vejledning **tager hensyn til nationale og internationale økonomiske ændringer og teknologisk udvikling**. De ajourføres med jævne mellemrum i forhold til den nuværende og forventede sociale og økonomiske udvikling.

4.3. Systemkoordineringsfaktorer

- Vejledningssystemerne fungerer på en åben, **fleksibel** og supplerende måde på tværs af uddannelses-, beskæftigelses- og samfundssektorerne.
- Vejledningstilbud inden for en sektor koordineres med tilbud i andre sektorer på nationalt, regionalt og lokalt plan. Der findes et tæt **samarbejde** og en koordinering mellem den vejledning, der tilbydes uden for uddannelsessystemet, og den vejledning, der tilbydes inden for systemet.
- Formelle netværk og **partnerskaber** mellem vejledningsudbydere etableres på lokalt plan.
- Vejledning på **arbejdspladsen** finder sted gennem partnerskaber mellem uddannelsesudbydere, offentlige arbejdsformidlingsmyndigheder, virksomheder og organisationer, der repræsenterer de ansatte.
- Arbejdsmarkedets parter repræsenterer og andre **berørte aktører** er inkluderet i de organer, der har ansvaret for de offentligt støttede vejledningstilbud.
- I decentraliserede strukturer findes der centrale ordninger med henblik på at sikre **sammenhæng mellem de regionale og lokale tilbud**, så alle borgere uanset deres geografiske placering har lige muligheder.

4.4. Målretning af universelle tilbud

- Der træffes foranstaltninger for at sikre effektiv og passende vejledning for læring og arbejde for **grupper, der risikerer social udstødelse**, såsom personer, der ikke har gennemført den obligatoriske skolegang, eller som har forladt skolen uden kvalifikationer, kvinder, ældre arbejdstagere, medlemmer af sproglige eller andre minoritetsgrupper, handicappede, vandrede arbejdstagere og arbejdstagere i sårbare økonomiske sektorer og virksomheder, der risikerer at blive arbejdsløse. Målet med disse foranstaltninger er at hjælpe disse grupper med at nyde godt af de samme beskæftigelsesmuligheder og sikre en større integration i samfundet og erhvervslivet.
- Disse foranstaltninger indgår som led i nationale, regionale og lokale **strategier** for universel livslang vejledning.

4.5. Ajourføring af faktorer

- (a) **Vejledningssystemer og -programmer ajourføres med jævne mellemrum** med henblik på at:
- få mest muligt ud af de tilgængelige ressourcer
 - fremme synergi inden for og på tværs af uddannelses- og beskæftigelsessektorer
 - tilpasse deres tilrettelæggelse, indhold og metoder i lyset af skiftende sociale og økonomiske betingelser, særlige gruppers forandrede behov og fremskridt inden for relevant viden
 - foretage de fornødne ændringer for at sikre effektivitet i de nationale strategier.
- (b) Der iværksættes forskning for at **støtte udvikling af evidensbaseret politik og systemer**.
- (c) **Forsknings-** og forsøgsvejledningsprogrammer er tilrettelagt med henblik på at:
- evaluere den interne og eksterne effektivitet af de enkelte elementer i systemet for livslang vejledning
 - fastsætte de direkte og indirekte omkostninger og fordele ved alternative forløb og metoder til livslange vejledningstilbud
 - fastsætte kriterierne for fastlæggelse af prioriteter og indførelse af strategier til udvikling af livslang vejledning for særlige erhvervssektorer og for særlige befolkningsgrupper
 - øge kendskabet til de psykologiske, sociologiske og pædagogiske aspekter for livslang vejledning
 - forbedre de psykologiske test og andre metoder, der anvendes til identificering af kompetencer, vurdering af evner og interesser og evaluering af niveau for tilegnet viden og erhvervede færdigheder gennem ikke-formel og uformel læring
 - vurdere beskæftigelsesmulighederne i de forskellige erhvervs- og jobsektorer
 - forbedre de tilgængelige oplysninger om job, de krav, de stiller, og karriereforløb.
- (d) Administrative ordninger og metoder tilrettelægges og ændres, så de **støtter gennemførelsen af programmerne for livslang vejledning**.

4.6. Internationale faktorer

- (a) **Europa er en kvalitetsreference** inden for livslang vejledning i Den Europæiske Union.
- (b) Medlemsstaterne samarbejder med hinanden på tværs af grænserne, med Europa-Kommissionen og med andre relevante aktører mht. planlægning, udarbejdelse og implementering af **samarbejdstiltag** inden for livslang vejledning inden for rammerne af Fællesskabets politik og programmer for uddannelse og beskæftigelse.
- (c) Dette samarbejde kan omfatte:
 - bilateral eller multilateral bistand til andre lande mht. planlægning, udarbejdelse eller implementering af sådanne programmer
 - fælles forskning og tværnational vidensdeling for at øge kvaliteten af planlægningen og implementeringen af programmerne
 - hjælp til dem, der beskæftiger sig med vejledning, med at tilegne sig viden, erhverve færdigheder og erfaringer, der ikke er tilgængelige i deres eget land, f.eks. ved at give dem adgang til ordninger i andre lande eller ved at iværksætte fælles ordninger
 - systematisk udveksling af oplysninger, herunder resultater fra forsknings- og forsøgsprogrammer, ved hjælp af ekspertmøder, tværnationale udvekslingsbesøg og udenlandsophold, seminarer, studiegrupper, temanetværk eller udveksling af publikationer
 - udarbejdelse og udbredelse af grundlæggende vejledningsmateriale, herunder pensum- og jobspecifikationer, med henblik på at fremme den erhvervsmæssige og geografiske mobilitet.
- (d) Medlemsstaterne opfordrer til og støtter **centre, der letter erfaringsudveksling** og fremmer internationalt samarbejde inden for udvikling af politik, systemer og programmer og metodologisk forskning.

4.7. Vejledende tjekliste med spørgsmål til støtte af tværnational vidensdeling om fælleseuropæiske systemer for livslang vejledning i Europa

Vejledning til tjeklisten

Denne tjekliste indeholder eksempler på spørgsmål, der kan bruges som vejledning til dine tanker om, hvordan de fælleseuropæiske systemer for livslang vejledning står i forhold til vejlednings-tilbuddene i dit eget land. Tjeklisten er beregnet til at hjælpe dig med at identificere og sammenfatte: (i) styrkerne ved og de udfordringer, dit land står over for mht. fælleseuropæiske systemer, (ii) dine idéer til det fremtidige EU-samarbejde med hensyn til at dele disse styrker og udfordringer og (iii) dine eventuelle forslag til udvikling af andre fælleseuropæiske reference-værktøjer til vejledning.

Spørgsmål om faktorer for borgerens/brugerens placering i centrum (livslang adgang, karriereplanlægning, kompetenceudvikling, identificering af livsbrede kompetencer, borgercentrerede tilbudsprincipper, passende henvisning, inddragelse i kvalitetssikring)

- (a) Findes alle disse faktorer for vejledningstilbud i praksis i dit land?
- (b) Er disse faktorer tydelige for brugerne/potentielle brugere? Hvordan bliver de gjort tydelige?

- (c) Hvordan fungerer disse faktorer i praksis (f.eks. ministerium fastlægger retningslinjer osv.)?
- (d) Hvordan overvåges disse faktorerers funktionsdygtighed, hvis der findes en sådan overvågning?
- (e) Mangler der væsentlige borgercentrerede faktorer på listen, som bør tilføjes?
- (f) Bør nogle af disse principper fjernes fra listen og i så fald hvorfor?

Spørgsmål om politiske faktorerers udvikling (livslang læring og beskæftigelsesegnethed som styrende principper, integreret/eksplicit del af national social og økonomisk politik, koordinering af politik på tværs af sektorer, klar rolle- og ansvarsfordeling for politik- og systemudvikling, bred inddragelse af relevante aktører, regelmæssige opdateringer i lyset af nationale og internationale ændringer)

- (a) Findes alle disse faktorer for politisk udvikling af vejledningstilbud i praksis i dit land?
- (b) Hvordan fungerer disse faktorer i praksis (f.eks. nationale fora suppleret med regionale fora osv.)?
- (c) Hvordan overvåges disse faktorerers funktionsdygtighed, hvis der findes en sådan overvågning?
- (d) Mangler der væsentlige politiske faktorer på listen, som bør tilføjes?
- (e) Bør nogle af disse faktorer fjernes fra listen og i så fald hvorfor?

Spørgsmål om systemkoordineringsfaktorer (komplementaritet, koordinering, formelle netværk og partnerskabers metoder til vejledning på arbejdspladsen, inddragelse af arbejdsmarkedets parter og andre aktører, centrale ordninger/standards for decentraliserede strukturer)

- (a) Findes alle disse systemkoordineringsfaktorer for vejledningstilbud i praksis i dit land?
- (b) Hvordan fungerer disse faktorer i praksis (f.eks. formelle aftaler mellem ministerier og serviceudbydere på tværs af sektorer, nationale fora suppleret med regionale fora osv.)?
- (c) Hvordan overvåges disse faktorerers funktionsdygtighed, hvis der findes en sådan overvågning?
- (d) Mangler der væsentlige systemudviklingsfaktorer på listen, som bør tilføjes?
- (e) Bør nogle af disse faktorer fjernes fra listen og i så fald hvorfor?

Spørgsmål om målrettede tiltag inden for universelle tilbud (nationale, regionale og lokale strategier for universel vejledning indeholder foranstaltninger til at målrette tilbuddene for de personer, der risikerer social udstødelse)

- (a) Er dette en politisk faktor for livslang vejledning i dit land?
- (b) Hvordan fungerer denne faktor i praksis (f.eks. særlig økonomisk støtte fra ministerier, retningslinjer for målrettede tiltag, prioritet, der besluttet centralt osv.)?
- (c) Hvordan overvåges disse faktorerers funktionsdygtighed, hvis der findes en sådan overvågning?
- (d) Mangler der væsentlige målrettede faktorer på listen, som bør tilføjes?
- (e) Bør nogle af disse faktorer fjernes fra listen og i så fald hvorfor?

Spørgsmål om faktorer for gennemgang af politik og systemer (regelmæssige opdateringer, forskning for evidensbaseret beslutningstagning, løbende forsknings- og udviklingsprogram, ændringer foretaget i administrative ordninger og metoder som følge af forskningsresultater)

- (a) Findes alle disse faktorer for gennemgang af politik og systemer for vejledningstilbud i praksis i dit land?
- (b) Hvordan fungerer disse faktorer i praksis (f.eks. del af national strategi, årligt program finansieret af ministerier)?
- (c) Hvordan overvåges disse faktorerers funktionsdygtighed, hvis der findes en sådan overvågning?
- (d) Mangler der væsentlige faktorer for gennemgang af politik og systemer på listen, som bør tilføjes?
- (e) Bør nogle af disse faktorer fjernes fra listen og i så fald hvorfor?

Spørgsmål om internationale faktorer (samarbejde mellem medlemsstater og med Europa-Kommissionen og internationale institutioner om politisk udvikling, bilaterale og multilaterale tiltag, fælles forskning, udveksling og overførsel af viden, tværnational vidensdeling, støtte til erhvervsmæssig og geografisk mobilitet, støtte til centre for internationalt samarbejde inden for udvikling af politik og systemer)

- (a) Findes alle disse faktorer for udvikling af politik, strategier og systemer for vejledningstilbud i praksis i dit land?
- (b) Hvordan fungerer disse faktorer i praksis (f.eks. deltagelse i EU-programmer og -initiativer, støtte til internationalt samarbejde såsom "International Centre for Career Development and Public Policy", deltagelse i internationale politiske symposier for vejledning osv.)?
- (c) Hvordan overvåges disse faktorerers funktionsdygtighed, hvis der findes en sådan overvågning?
- (d) Mangler der væsentlige internationale faktorer på listen, som bør tilføjes?
- (e) Bør nogle af disse faktorer fjernes fra listen og i så fald hvorfor?

Generelle spørgsmål

- (a) Giv et resumé af styrkerne ved vejledningstilbuddene i dit land i forhold de fælleseuropæiske faktorer for livslang vejledning.
- (b) Giv et resumé af områderne for udvikling af vejledningsstrategier og -systemer i dit land, set i lyset af dine svar på spørgsmålene vedrørende nøglefaktorer.
- (c) Hvilke af disse områder ville, hvis nogen, kunne drage fordel af et samarbejde på EU-plan?
- (d) Hvilke andre fælleseuropæiske referenceværktøjer, hvis nogen, mener du bør udarbejdes til at støtte vejledningsstrategier, -systemer og -praksis på nationalt, regionalt og lokalt plan, og hvorfor?

BILAG 1

Yderligere forslag til, hvordan man kan anvende referenceværktøjerne til at undersøge eksisterende vejledningstilbud

I. Identifikation af relativt stærke områder

- Hvilket aspekt/hvilke aspekter af strategier/systemer/tilbud og praksis er ved brug af reference-værktøjet veludviklede og effektive i dit land?
- Hvilke specifikke aspekter kan du nævne som et godt eksempel på gode strategier eller god praksis og hvorfor?
- Hvordan deler du gode eksempler på strategier/systemer/praksis på nuværende tidspunkt på nationalt plan?
- Hvordan deler (eller hvordan kunne du dele) gode eksempler på strategier/systemer/praksis på EU-plan (f.eks. via websteder og databaser og/eller via medlemskab af et europæisk netværk af nationale vejledningsfora, studiebesøg eller tværnational vidensdeling. En liste over mulige ressourcer findes i bilag 2)?

II. Identifikation af mangler og svagheder

- Hvilke aspekter af strategier/systemer/praksis mangler ved brug af referenceværktøjet i tilbuddene i dit land/din region/område og hvorfor?
- Hvilke aspekter af strategier/systemer/praksis er ved brug af referenceværktøjet svage eller underudviklede i tilbuddene i dit land/din region/område og hvorfor?
- Hvilke mangler, svagheder eller underudviklede områder ville du prioritere og sætte øget fokus på kort sigt og på langt sigt?
- Har de forskellige involverede aktører (f.eks. brugere, ledere, vejledere) forskellige holdninger til de eksisterende tilbud, de bagvedliggende årsager til mangler/svagheder og de relative prioriteter for udvikling? Hvordan ved du det?
- Hvilken rolle kunne de enkelte involverede aktører eventuelt spille i udviklingen af tilbuddene og behandlingen af mangler/svagheder (f.eks. former for støtte, servicetilbud, uddannelse)? Hvordan ved du det?
- Hvordan kunne de involverede aktører samarbejde bedre for at forbedre situationen? Hvilke ordninger (f.eks. viden om, hvem de involverede aktører er, nedsættelse af et koordinationsudvalg eller nationale fora af vejledningsaktører) ville kunne hjælpe med dette?

III. Identifikation af potentielle områder for samarbejde på EU-plan

- Hvordan kan landene støtte hinanden for at udvikle deres strategier/systemer og praksis?
- Hvilke specifikke aspekter af tilbud/strategier/systemer/praksis ville med fordel kunne fremmes gennem et samarbejde på EU-plan og hvorfor?
- Hvilke mekanismer kunne bruges til at støtte et sådant samarbejde (f.eks. via studiebesøg, tværnational vidensdeling, medlemskab af et europæisk netværk af nationale vejledningsfora, deltagelse i et europæisk interaktivt websted for vejledning, anvendelse af europæiske databaser med eksempler på politik og praksis? En liste over mulige ressourcer findes i bilag 2)?
- Prioriter disse mekanismer både med hensyn til foretrukne metoder til tværnational vidensdeling og de mest effektive/nyttige metoder til tværnational vidensdeling. Er resultaterne de samme?
- Hvilke mekanismer ville have den største effekt mht. at få indført de ønskede ændringer på nationalt, regionalt og lokalt plan?
- Hvilke konklusioner kan du drage mht. støttemekanismerne på EU-niveau?

IV. Udvikling af værktøjerne

- Hvilke aspekter i de fælleseuropæiske referenceværktøjer synes, hvis nogen, at være irrelevante eller uhensigtsmæssige? Hvorfor?
- Hvilke vigtige aspekter, hvis nogen, er ikke dækket af værktøjet/værktøjerne?
- Har du eventuelt yderligere idéer til anvendelse af værktøjet/værktøjerne på europæisk, nationalt, regionalt eller lokalt plan?

Kommentarer/forslag kan sendes til jwa@cedefop.eu.int, der sørger for at videresende dem til Kommissionens tjenestegrene.

BILAG 2

Et udvalg af eksisterende tilgængelige europæiske ressourcer til støtte af tvær-national vidensdeling og erfaringsudveksling inden for livslang vejledning

I. Studiebesøg

(a) For vejledere

Academia er et netværk af vejledningsorganisationer i Europa, der får støtte via Leonardo da Vinci-programmet, som arrangerer tværnationale udenlandsophold for vejledere i de deltagende lande. For yderligere oplysninger om netværket og om, hvordan man ansøger om deltagelse i udvekslings-/udenlandsophold, henvises til: <http://www.ac-creteil.fr/steuop/Welcome.html>

(b) For erhvervsuddannelsesspecialister

Dette finansieres også af Leonardo da Vinci-programmet og administreres af Cedefop. For yderligere oplysninger om programmet og om, hvordan man ansøger, henvises til: <http://studyvisits.cedefop.eu.int/index.asp?cid=2&artid=129&scid=3&artlang=EN>

II. Databaser og diskussionsfora

(a) Cedefop's interaktive websted for livslang vejledning

Dette websted giver vejledere, beslutningstagere, forskere og arbejdsmarkedets parter, der er involveret i vejledning, mulighed for at kommentere arbejdet fra Kommissionens ekspertgruppe for livslang vejledning og udveksle synspunkter og erfaringer inden for en række aktuelle vejledningsfaglige emner. Du kan også bruge det interaktive websted til at starte en diskussion om et emne, der interesserer dig, til at deltage i en igangværende diskussion, til at opfordre andre til at dele relevante erfaringer med dig og give kommentarer til ekspertgruppens arbejdsdokumenter. Du kan registrere dig som bruger her: http://communities.trainingvillage.gr/lifelong_guidance

(b) European guidance research forum website

Dette websted er udviklet som led i et Leonardo da Vinci-projekt: 'Støtte til nyskabende rådgivnings- og vejledningstiltag: skabe dialog mellem forskning og praksis'. Projektet tager sigte på at styre udviklingen af et netværk for vejledning og rådgivning via et websted, der har til formål at bringe forskning og praksis tættere på hinanden med henblik på at udvikle serviceydelserne over for kunderne. For yderligere oplysninger henvises til: <http://www.guidance-europe.org>

(c) Guidenet

Guidenet-projektet er finansieret af Leonardo da Vinci-programmet, der har etableret et tværnationalt ekspertnetværk, som skal indsamle viden om vejledningsinitiativer, evaluere og kommentere initiativerne for derefter at sprede denne viden videst muligt inden for det europæiske vejledningsmiljø. De primære målgrupper for Guidenet er vejledningsrådgivere, vejledningsorganisationer, beslutningstagere og andre aktører inden for vejledningsfeltet på alle niveauer, både nationalt og internationalt. For yderligere oplysninger henvises til:

<http://www.guidenet.org>

(d) Exemplo

Exemplo er et virtuelt forum (gennem extranet) til udveksling af god praksis og kommunikation mellem vejledere, hvor man kan tilbyde eller levere et produkt eller en metode, yde rådgivning eller lede efter en partner eller skabe eller eksperimentere i fællesskab. Exemplo, der administreres af European Vocational Training Association (EVTA), er et netværk for erhvervsuddannelse bestående af 15 medlemmer fra 14 europæiske lande, der repræsenterer de nationale erhvervsuddannelsesmyndigheder og i visse tilfælde de nationale arbejdsformidlingsmyndigheder, se: <http://www.evta.net>

Cedefop (Det Europæiske Center for Udvikling af Erhvervsuddannelse)

Udvikling af strategier og systemer for uddannelses- og erhvervsvejledning

Ved brug af fælleseuropæiske referenceværktøjer

Luxembourg:
Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer

2005 – VI, 35 pp. – 17.5 x 25 cm

ISBN 92-896-0402-6

Kat.-nr.: TI-67-05-121-EN-C

Gratis – 4045 EN –